

De cirkel van goed openbaar bestuur

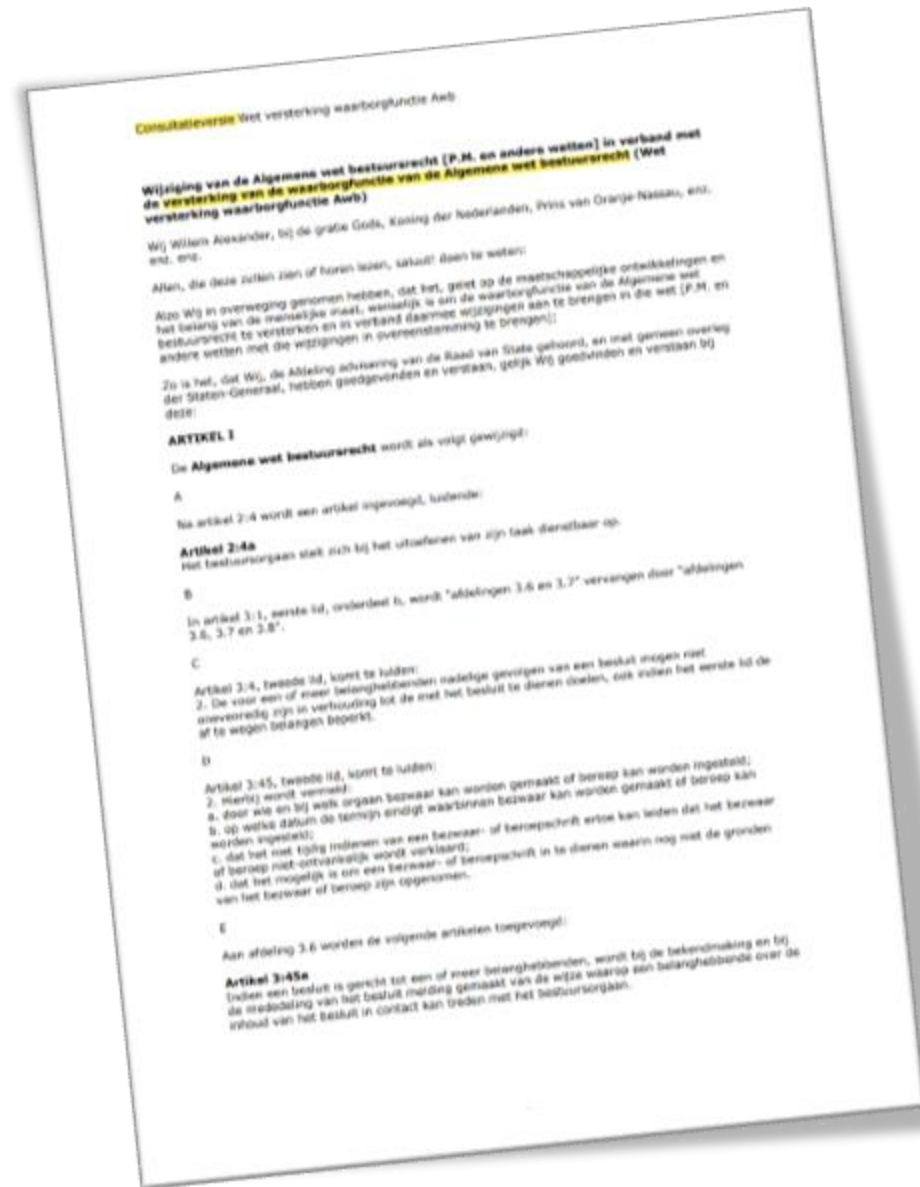
Jaarrede voor de NVvW

Prof. mr. F.J. (Frank) van Ommeren

Wet versterking waarborgfunctie Awb

“...een overheid die betrouwbaar, dienstbaar en rechtvaardig is”

Rechtsstatelijk kompas

Wegingskader

Rechtsstaat

Publieke waarde

Vraag

Legaliteitsbeginsel

1. Is het handelen van de overheid gebaseerd op de wet? Is er een voldoende duidelijke grondslag in de wet die de overheid bevoegd maakt?

Beginnelsen van behoorlijk bestuur

- Evenredigheidsbeginsel
- Gelijkheidsbeginsel
- Motiveringsbeginsel
- Rechtszekerheidsbeginsel
- Verbod van misbruik van bevoegdheid
- Verbod van willekeur
- Fair play-beginsel
- Zorgvuldigheidsbeginsel
- Specialiteitsbeginsel
- Vertrouwensbeginsel

2. Zijn de gevolgen van het overheidshandelen evenredig in verhouding tot de met het optreden te dienen doelen?

3. Behandelt de overheid gelijke gevallen op gelijke wijze?

4. Kloppen de feiten waarop een overheidsbesluit is gebaseerd? Is deze motivering logisch en begrijpelijk?

5. Past de overheid de regels juist en consequent toe? Weet de burger door het overheidshandelen waar hij aan toe is?

6. Gebruikt de overheid haar bevoegdheden niet voor een ander doel dan waarvoor zij zijn toegekend?

7. Handelt de overheid consistent en niet willekeurig?

8. Vervult de overheid of een overheidsorgaan haar taak zonder vooringenomenheid of partijdigheid?

9. Heeft de overheid haar besluit zorgvuldig voorbereid, met zorgvuldig onderzoek naar feiten en belangen, goed gevolgde procedures en deugdelijke besluitvorming?

10. Behandelt een bestuursorgaan enkel de belangen waarvoor de betrokken wet of regeling grondslag biedt?

11. Komt de overheid zijn toezeggingen en afspraken na?

Mensenrechten

12. Respecteert het handelen van de overheid de mensenrechten?

Internationale verdragen

13. Is het handelen van de overheid in overeenstemming met door haar geratificeerde internationale verdragen?

Democratie

Publieke waarde

Vraag

Verantwoording

14. Legt de overheid publieke verantwoording af over haar handelen?

Legitimiteit van besluitvorming

15. Is wet- en regelgeving democratisch tot stand gekomen?

Openbaarheid en transparantie

16. Heeft de overheid haar beslissingen en overwegingen op tijd uit eigen beweging bekend gemaakt?

Begrijpelijkheid en uitlegbaarheid

17. Communiqueert de overheid haar besluiten op een begrijpelijke en toegankelijke manier?

Tegenmacht

18. Is er sprake van voldoende mogelijkheden tot tegenspraak voor de burger over het handelen van de overheid?

Participatie

19. Heeft de burger mogelijkheden om besluitvorming van de overheid te beïnvloeden en het handelen van de overheid aan te vullen?

Responsiviteit

20. Toont de overheid zich in haar handelen responsief voor de wensen, belangen en zorgen van de burger?

Gelijkwaardigheid

21. Is besluitvorming in gelijke mate toegankelijk en inzichtelijk voor alle burgers, en houdt de overheid in zijn handelen in gelijke mate rekening met de belangen van verschillende burgers?

Inclusiviteit

22. Is de democratische besluitvorming gericht op inclusiviteit, met speciale aandacht voor minderheden in de samenleving? Zijn alle relevante groepen betrokken in het democratisch proces?

Bestuurlijk vermogen

Publieke waarde

Vraag

Efficiëntie

23. Komt het overheidshandelen op een efficiënte manier tot stand, met optimaal gebruik van tijd en middelen?

Effectiviteit

24. Heeft het overheidshandelen effect? Is er sprake van publieke waardecreatie en het opleveren van publieke middelen?

Robuustheid en veerkracht

25. Is er in het overheidshandelen rekening gehouden met tegenslagen? Kan de overheid snel herstellen van tegenslagen?

Aanpassingsvermogen

26. In hoeverre weet de overheid haar handelen aan te passen op nieuwe omstandigheden?

Subsidiariteit

27. Worden overheidstaken op het laagst mogelijke niveau belegd?

Proportionaliteit

28. Wegen de kosten van het overheidshandelen op tegen de baten?

Doelgerichtheid

29. Handelt de overheid vanuit een duidelijk doel? Is het duidelijk welk probleem het overheidshandelen oplost en wanneer het betreffende probleem is opgelost?

Innovatie

30. Geeft de overheid in haar handelen genoeg ruimte voor innovatie?

Duurzaamheid

31. Houdt de overheid in haar handelen rekening met toekomstige belangen, bijvoorbeeld van toekomstige generaties?

Zelflerend vermogen

32. Heeft de overheid de mogelijkheid bij te sturen bij eigen fouten? Hoe worden klokkenluiders behandeld?

Metamorfose van de ambtenaar

Van:

- De loutere *regeltoepasser* (Weber 19^e eeuw)

Naar:

- De toepasser van bestuursrechtelijke beginselen (heden)

Overheidsjuristen

De wetgever

Aanbevelingen Staatscommissie

- Jaarlijkse trainingen
- Reflecties op dilemma's uit de praktijk
- Leidinggevenden in contact met de burger

Staatscommissie
rechtsstaat

Algemene bestuursrechtelijke beginselen

